

CORINA BOMANN

MĖNESIENOS SODAS

Iš vokiečių kalbos vertė

Lina Žukauskaitė

Sofoklis

VILNIUS, 2020

Prologas

Londonas, 1920

Helena Karter sutrikusi žvelgė į savo atspindį veidrodyje. Ilgas įtrūkis dalijo jos išblyškusį veidą į dvi dalis, o dažai, sumišę su ašaromis, piešė marmuro raštą ant skruostų. Jos egzotiškos formos gintaro spalvos akys keistai švytėjo po storu juodų vokų šešėlių sluoksniu – atrodė panaši į nebyliojo kino žvaigždę.

Helena niekada nesidomėjo kinu – jos aistra buvo muzika. Vis dėlto šią akimirką jautėsi vaidinanti viename iš begarsių filmų. Paskutiniuosius įvykius būtų galėjęs aprašyti scenaristas, viltingai besisukiojantis aplink kino studijų duris.

Helena karčiai nusijuokė ir sukūkciojo. Jos akys vėl pripildė ašarų, tamsiais upeliais srūvančių skruostais.

Prieš keletą minučių dar viskas atrodė gerai. Jauna talentinga smuikininkė ruošėsi užkariauti pasaulį. Po pusvalandžio Helena turėjo groti Čaikovskį Londono salės scenoje. Koncerte ketino pasirodyti net karalius Jurgis V su žmona. Retam muzikantui tenka tokia garbė.

Helena gimė po laiminga žvaigžde. Dešimties pagarsėjo kaip vunderkindė, o sulaukusi vos aštuoniolikos tapo viena

geriausių pasaulio muzikančių. Italijos spauda ją, anglę, pakrikštijo Paganinio anūke. Kai agentas parodė šią antraštę, Helena nusišypsojo. Žmonės galėjo tikėti, kuo tik norėjo! Ji žinojo, kam turi būti dėkinga už sėkmę. Ir gerai prisiminė savo pažadą.

Tačiau tada pasirodė toji moteris. Kaip šešėlis tris dienas sekdamo kiekvieną jos žingsnį. Helena pastebėdavo ją kaskart, skubėdama per Londoną. Pažvelgusi pro langą, išvysdavo nepažįstamąją kitoje gatvės pusėje.

Pirmąją dieną Helena manė, kad tai sutapimas, tačiau, kai įvykiai pasikartoto antrą ir trečią kartą, pradėjo nervintis. Ji turėjo išprotėjusių gerbėjų, – taip pat moterų, – pasiruošusių padaryti bet ką, kad akimirksniu išvystų ją vieną.

Trevoras Blekas, Helenos agentas, tik numojo ranka, kai ji papasakojo apie paslaptinę palydovę.

– Tai tik nekalta pamišusi senutė.

– Nekalta? Pamišėliai niekada nebūna nekalti! Galbūt ji rankinėje nešiojasi peilį, – pasipiktino Helena.

Trevoras atrodė įsitikinęs, kad senutė nenuskriaustų nė musės.

– Jeigu ji drums ramybę ir po koncerto, pranešime policijai.

– Kodėl ne dabar?

– Kaip reikiant apsijuoktume. Tik pažiūrėk į ją!

Trevoras pamoko pro langą į kitą gatvės galą, kuriame stovėjo paslaptingoji moteris. Atrodė šiek tiek susikūpinusi, vilkėjo senamadiškais juodais drabužiais ir traukė akį azijietiškais bruožais! Helena neįtarė, kodėl senutė ją seka. Akimirksniu prisiminė vaikystę, bet skubiai nuvijo šią mintį šalin.

Nepaisant to, žinojo, kad nepažįstamoji ją stebi ir laukia progos pasikalbėti. Prieš koncertą, Helenai paprašius Rozi pasižiūrėti, kiek klausytojų susirinko į salę, paslaptingoji moteris nedelsdama įsmuko į persirengimo kambarį.

Helena norėjo šauktis pagalbos, bet nepažįstamoji atrodė pilna tokios hipnotizuojančios jėgos, kad mergina nesugebėjo išleisti nė garso. Tai, ką papasakojo moteris, buvo taip baisu, kad net atėmė žadą. Helena įtūžusi sviedė į nepažįstamąją pirmą po ranka pakliuvusį daiktą, bet pataikė tik į veidrodį.

Nekviestoji viešnia išsigandusi spruko lauk, bet jos žodžiai liko kyboti ore. Moteris galėjo meluoti, bet Helena jau-tė, kad išgirdo tiesą. Viskas atitiko. Seniai pamiršti vaizdai, žodžiai, mintys staiga įgijo prasmę.

Helena pažvelgė į šalia gulintį smuiką. Prieš pasirodant nepažįstamajai, norėjo dar kartą parepetuoti ypač sudėtingą koncerto pasažą. Deja, nespėjo.

Ji drebančiomis rankomis paėmė ir apsuko instrumentą. Pirštais perbraukė per išdegintą rožės ornamentą ir išvydo veidą. Veidą moters, padovanojusios šį smuiką. Ar galėjo būti?..

Prasivėrus durims, smuikas išleido keistą skardų garsą. Nutrūkusi styga pliekė per odą, palikdama kruviną žymę. Helena sukrėsta žvelgė į plūstantį kraują. Prisiminus žiauriają muzikos mokytoją, ją užliejo įtūžis. Jau norėjo pašokti iš vietos ir piktai sviesti smuiką į kampa, bet veidrodyje pasirodė geraširdis Rozi veidas.

– Salė pilnutėlė! – Šypsena jos veide akimirksniu išblėso. – Dievulėliau! – Išvydusi kruvinus smuikininkės pirštus,

patarnautoja išsigandusi delnu užsidengė burną. – Ar jiems viskas gerai?

– Nieko baisaus, – tvardydamasi atsakė Helena. Ji beveik nejautė riešo skausmo, nes įtūžis buvo stipresnis ir nuslopino fizinius pojūčius. – Nutrūko styga, neapsižiūrėjau.

Iš tiesų turėjo tuojau pat atiduoti sutaisyti smuiką, tačiau nepajėgė pakelti jo nuo kelių. Abejojo, ar dar kada nors sugebės tai padaryti.

– Ar jums ko nors atnešti, panele Karter? – bejėgiškai paklausė patarnautoja.

Helena tik papurtė galvą.

– Viskas gerai, Rozi, nieko nereikia.

Žodžiai jos lūpose nuskambėjo griežčiau, nei turėjo.

– Tuoj prasidės pasirodymas, panele, o smuikas...

Helena abejingai linktelėjo. Taip, pasirodymas. Nepažįstamosios apsilankymas sukėlė vidinę sumaištį ir palaužė tikėjimą savo jėgomis. Galbūt tai reiškė karjeros pabaigą, bet šią akimirką Helena norėjo būti kuo toliau nuo čia ir prakeikto smuiko, sužeidusio ją taip stipriai, kaip muzikos mokytoja. Instrumento, kurį padovanojęs žmogus buvo miręs.

Nešina smuiku Helena iškelta galva žengė prie durų ir pravėrusi jas dingo. Ji nekreipė dėmesio į Rozi ir nutrūkusių stygą, siūbuojančią priešais blauzdą. Iš salės sklido šurmulys – muzikantai derino instrumentus. Bergždžios pastangos. Koncertas neįvyks. Viltingas žiūrovų šnabždesys nuščiuvo.

Helena tvirtai žengė išėjimo link. Nekreipė dėmesio į apstulbusius scenos darbininkų žvilgsnius. „Mano vieta ne čia. Man nieko nereikia. Noriu tik ramybės ir... aiškumo.“

Mėnesienos sodas

Helenai pravėrus duris, smuikas, tarsi norėdamas įspėti, išleido nedarnų garsą. Moterį pasitiko šalto ir drėgno oro gūsis. Šiuo metų laiku vakarai Londone būdavo ypač nemalonūs, bet Helenai tai atrodė nė motais. Žaizda pulsavo, o smuikas akimirksniu apsunko. Velionės akys sekė Heleną, išgindamos ją iš koncertų salės tiesiai į gatvę.

Tik išgirdusi kurtinantį signalą, ji sustingo ir iškėlė rankas priešais ryškias šviesas.

1

Berlynas, 2011 m. sausis

Didžiojo pastatomojo laikrodžio rodyklė rodė beveik penkias valandas vakaro. Lili Kaizer manė, kad niekas jau nebeužsuks į krautuvę. Žmonės skubėjo pasislėpę po stacioniais paltų apykaklėmis ir kepurėmis, nė nepažvelgdami į vitrinas.

Pirmosiomis naujųjų metų savaitėmis niekas nesidomėdavo sendaikčiais. Piniginėse ir sąskaitose švilpaudavo vėjai, o žmonės neieškodavo ypatingų dovanų artimiesiems. Viskas pasikeisdavo, kai pavasarį pasirodydavo pirmieji turistai iš viso pasaulio. Žiemą tekdavo pralaukti.

Lili atsiduso, prisėdo ant Liudviko XV laikų kėdutės ir pro vitriną pažvelgė į dangų, iš kurio dienų dienomis nenu-maldomai krito sniegas. Tada apžiūrėjo savo atspindį lakuotoje spintelėje, priklausančioje nedidelei krautuvėlės senbuvių kariaunai.

Subtilūs, beveik mergaitiški bruožai atrodė išblukę, švytėjo tik kaštoniniai plaukai ir žalios akys. Kalėdos nepadovanojo poilsio. Apsilankymas pas tėvus ir vėl baigėsi raginimais susirasti naują vyrą.

Lili mylėjo tėvus, bet jos kantrybė turėjo ribas. Ji įsitempusi grįžo į Berlyną viena sutikti Naujųjų metų savo bute ir inventorizuoti prekių.

Dabar teliko laukti pirkėjų. Lili nekenė sėdėti be darbo, bet šią akimirką nelabai turėjo kito pasirinkimo.

„Galbūt reikėjo tiesiog uždaryti krautuvę ir aštuonioms savaitėms išvykti atostogų, – svarstė ji. – Kai grįšiu, sniegas bus ištirpęs, o krautuvė – pilna lankytojų.“

Jos mintis nutraukė durų varpelis – daiktas iš kaimo namų, nuolat primenantis zujančius samdinius.

Tarpduryje stovėjo ir klausiamai žvalgėsi senas vyras. Ant jo palto spindėjo snaižės, šilumoje lėtai virstančios vandens lašais. Vėjo nugairintu veidu atrodė kaip jūrininkas iš reklamos. Po pažastimi laikė seną vietomis nusidėvėjusį smuiko dėklą. Ar norėjo jį parduoti?

Lili pakilo, delnais persibraukė per tamsiai mėlyną susagstomą megztinį ir žengė vyro link.

– Laba diena, kuo galėčiau padėti?

Vyras nužvelgė ją ir droviai nusišypsojo.

– Tikriausiai esate krautuvės šeimininkė?

– Taip, – šypsodamasi atsakė Lili, mintyse piešdama lankytojo portretą. Ar tai senstantis muzikantas, keliaujantis namo po koncerto? Smuiko mokytojas, besikamuojantis su vidutinių gabumų mokiniais? – Kuo galiu jums padėti?

Vyras dar kartą nužvelgė Lili, tarsi bandydamas įsižiūrėti į jos veido bruožus. Tada ištiesė smuiko dėklą.

– Kai ką jums turiu. Ar galėčiau parodyti?

Tiesą sakant, ši mėnesį Lili nebenorėjo nieko pirkti, bet žmonės taip retai pasiūlydavo muzikos instrumentų, kad negalėjo atsakyti.

– Prašom užteiti.

Lili nusivedė vyrą prie stalo šalia prekystalio, ant kurio leisdavo lankytojams aprodyti savo prekes.

Žmonės dažniausiai neatnešdavo nieko vertingo. Jie pernelyg sureikšmindavo tai, ką rasdavo savo mirusių artimųjų palėpėse ir namuose. Negana to, Lili dažnai išgirdavo nepasitenkinimą, kai patikindavo, kad porcelianinės figūrėlės nevertos nė sudilusio skatiko.

Nepaisant to, senoliui pravėrus smuiko dėklą, ji nujautė, kad išvys kai ką ypatingo. Ant nusidėvėjusio ir kandžių suėsto kadaisė tamsiai raudono pamušalo gulėjo smuikas. Senas smuikas. Lili nedaug nusimanė apie muzikos instrumentus, bet įvertino, kad jam mažiausiai šimtas, jei ne daugiau, metų.

– Galite išimti, – įdėmiai ją stebėdamas pasiūlė vyras.

Lili akimirką darsė. Ji negrojo, bet jautė didžiulę pagarbą muzikos instrumentams. Suėmusi smuiko grifą, prisiminė savo draugę Eleną – aistringą retų brangenybių restauratorę. Ji būtų akimirksniu įvardijusi instrumento vertę.

Apžiūrinėdama smuiką, – neįprastą laką ir keistai išriestą galvutę, – kitoje instrumento pusėje pastebėjo ornamentą. Grubi stilizuota rožė priminė vaiko piešinį. Tačiau tai tikrai buvo rožė.

Koks smuikų meistras sumanė papuošti instrumentą tokiu ornamentu? Lili nusprendė dar ši vakarą paskambinti Elenai. Ji žinojo, kad negalės įsigyti instrumento, bet norėjo papasakoti draugei apie piešinį. Jeigu vyras leistų jį nufotografuoti...

Mėnesienos sodas

– Bijau, kad neturėsiu pakankamai pinigų, – prisipažino, guldydama smuiką atgal į dėklą. – Instrumentas iš tiesų vertingas.

– Taip, – susimąstęs atsakė vyras. – Jūsų balse girdžiu apgailestavimą. Norėtumėte šio smuiko, tiesa?

– Taip, jis... ypatingas.

– O jeigu pasakyčiau, kad visai neketinu jo perduoti?

Lili nustebusi kilstelėjo antakius.

– Tada kodėl jį čia atnešėte?

Vyras šyptelėjo ir tarė:

– Jis priklauso jums.

– Prašau? – Lili nustebusi pažvelgė į lankytoją. Tikriausiai jai pasigirdo. – Norite padovanoti man šį smuiką? – garsiai ištarė žodžius, kuriais pačiai buvo sunku patikėti.

– Galiu jį tik atiduoti. Jeigu tikėsime gyventojų registro tarnyba, smuikas priklauso jums. Nebent jūs esate ne Lili Kaizer.

– Žinoma, aš, bet...

– Tada tai jūsų nuosavybė. Šis tas dar...

Jo nuoširdi šypsena nepajėgė išsklaidyti Lili nuostabos. Kodėl šis vyras norėjo padovanoti jai smuiką? Gyvenime nebuvo jo mačiusi.

– Pasižiūrėkite po pamušalu, – paragino vyras. – Galbūt tai, ką ten rasite, padės susigaudyti.

Lili akimirką delsė, tada drebančiomis rankomis ištraukė ir išlankstė dėmėtą lapą.

– Natos? – nustebusi sumurmėjo.

Kūrinys vadinosi „Mėnesienos sodas“. Natos buvo nevienodo dydžio, tarsi užrašytos paskubomis. Jokio parašo.

– Iš kur gavote šį smuiką? – sutrikusi pasiteiravo Lili. – Ir iš kur žinojote...

Jos žodžius nutraukė suskambėjęs varpelis. Vyras tarsi vagis, bijantis įkliūti į rankas policijai, plačiais žingsniais išskubėjo iš krautuvės.

Lili suakmenėjo, tada šoko prie durų, skubiai jas atplėšė ir, lydima įnirtingo varpelio skambėjimo, išskubėjo laukan.

Nepažįstamasis buvo dingęs. Šaltis negailestingai kando rankas ir skruostus, smelkėsi pro drabužius ir galiausiai parginė Lili atgal į vidų.

Smuikas gulėjo dėkle. Lili pastebėjo, kad rankoje vis dar laikė natas.

Ką ji turėjo daryti? Dar kartą pažvelgė laukan, bet vyro neliko nė kvapo.

Šiurpas perbėgo per kūną, kai pažvelgė į keistos spalvos smuiką, kurio tvirtai įtemptos sidabrinės stygos glaudėsi prie siauro grifo ir laikėsi filigraninės galvutės. Koks nuostabus instrumentas! Lili negalėjo patikėti, kad jis priklausė jai. O natos? Kodėl nepažįstamasis parodė būtent jas?

Lili krūptelėjo, išgirdusi dunkstelėjimą. Atsisukusi išvydo būrį vaikų, triukšmingai bėgančių pro krautuvę. Ant pirmosios iškabos raidės puikavosi sniego gniūžtė.

Lili giliai atsiduso ir dar kartą nužvelgė smuiką. Reikės parodyti jį Elenai. Galbūt ji žinos, kas pagamino instrumentą, o jeigu nusišypsos laimė – ir kas parašė kūrinį.

Įsitikinusi, kad nebeapsirodys nė vienas pirkėjas ar dar vienas senyvas vyras su stebuklingu instrumentu, Lili nuėjo prie durų, atsuko lentelę su užrašu „Uždaryta“ ir nusikabino palta.